

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/185574,TEKST-AUDIO-Rocznica-smierci-Kazimierza-Leskiego-inzyniera-zolnierza-podziemia-w.html>
11.05.2024, 07:07

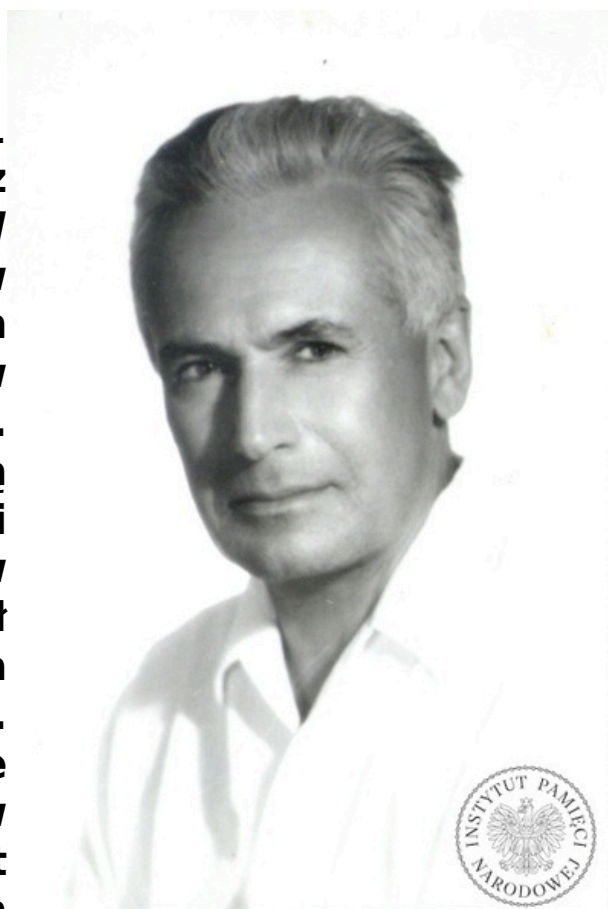
[TEKST+ AUDIO] Rocznicą śmierci Kazimierza Leskiego - inżyniera, żołnierza podziemia, więźnia politycznego

Data publikacji 25.05.2023

Kazimierz Leski ps. Bradl - jeden z najstynniejszych polskich konspiratorów, którego życiorys można śmiało określić, jako „Życie niewłaściwie urozmaicone”. Wawelberczyk, inżynier mechanik, wynalazca, doktor nauk humanistycznych, pilot, żołnierz Wojska Polskiego i Armii Krajowej, w okresie okupacji pracował w wywiadzie i kontrwywiadzie, uczestnik powstania warszawskiego, więzień polityczny PRL.

Inżynier

Urodził się 21 czerwca 1912 r. w Warszawie. **Pochodził z rodziny szlacheckiej. W 1930 r. ukończył naukę w Liceum Ogólnokształcącym im. Króla Władysława IV w Warszawie. W 1935 r. ukończył Szkołę Inżynierską im. Hipolita Wawelberga i Stanisława Rotwanda w Warszawie, gdzie uzyskał stopień inżyniera mechanika. W 1936 r. wyjechał do Holandii, gdzie studiował na Politechnice w Delft. Tamże na parę lat związał się z przemysłem stoczniowym. Pracował w biurze konstrukcyjnym okrętów, uczestnicząc**

Kazimierz Leski, autor nieznany, zdjęcie z archiwum IPN

między innymi w projektowaniu polskich okrętów podwodnych OORP „Orzeł” i „Sęp”.

Żołnierz

Podczas kampanii 1939 r. Kazimierz Leski był obserwatorem wojskowym. Po wtargnięciu Armii Czerwonej do Polski 17 września 1939 r. jego samolot został zestrzelony, a Leski dostał się do niewoli sowieckiej. Udało mu się uciec i przedostać się do Warszawy, gdzie włączył się do pracy konspiracyjnej w ramach organizacji „Muszkietery”. Po rozwiązaniu „Muszkietarów” został przeniesiony do Związku Walki Zbrojnej, a następnie do Oddziału II Komendy Głównej Armii Krajowej. Zajmował się wywiadem komunikacyjnym i kontrwywiadem. Od początku 1942 r. organizował drogi dla przetrwania kurierów na Zachód poza teren okupacji niemieckiej. Stał na czele komórki, której zadaniem było przetrzymywanie ludzi i materiałów wywiadowczych z Komendy Głównej Armii Krajowej do Sztabu Naczelnego Wodza w

Londynie. Jako Julius von Hallmann, w mundurze niemieckiego generała wojsk inżynieryjnych, z doskonale przygotowanymi przez Wydział Legalizacji Oddziału II KG AK dokumentami, dobrą znajomością języka i doskonałym wczuciem się w rolę, wielokrotnie jeździł przez Berlin, Hanower, Brukselę do Paryża. Tak swoje przeżycie wspominał po latach:

***„(...) postanowiłem
zostać generałem!
Po powrocie do
Warszawy
rozpatrzyłem się w
materiałach
wywiadowczych z
frontu
wschodniego i [...]
zostałem
generałem
Juliušem von
Hallmannem o
długim, pięknie
brzmiącym tytule
funkcyjnym:
Generalbevollmäch-
tigter für Verkehrs-
und
Festungswesen der
Südostfront
Ukraine”
[Generalny
Pełnomocnik do
spraw Transportu i***

***Fortyfikacji
Południowo-
Wschodniego
Frontu
Ukraińskiego]***

W późniejszym czasie stworzył kolejną fałszywą tożsamość i występował pod nazwiskiem gen. Karla Leopolda Jansena.

W powstaniu warszawskim był dowódcą kompanii „Brad” w batalionie „Miłosz” w Śródmieściu w rejonie Placu Trzech Krzyży. Za męstwo podczas walk był odznaczony Krzyżem Virtuti Militari oraz Krzyżem Walecznych. Po upadku powstania uciekł z niewoli niemieckiej i włączył się ponownie w działalność podziemną zostając szefem sztabu Okręgu Zachodniego AK, a następnie Delegatury Sił Zbrojnych na Kraj.

Więzień

Został zatrzymany przez Urząd Bezpieczeństwa jesienią 1945 r. Podczas brutalnego śledztwa zarzucono mu przynależność do organizacji konspiracyjnych i prowadzenie działalności, w ramach której miał

rozpracować organizacje komunistyczne oraz partyzantkę sowiecką. 3 lutego 1947 r. Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie skazał Kazimierza Leskiego na karę 12 lat więzienia, którą następnie w zmniejszono do 6 lat. Po odbyciu kary w 1952 r. został ponownie skazany na 10 lat więzienia, tym razem do wcześniejszych zarzutów dodano „współpracę z Niemcami”.

Zrehabilitowany, ale niebezpieczny

Kazimierz Leski został zwolniony z więzienia w styczniu 1955 r. z powodów zdrowotnych. W podjętym 2 lata później postępowaniu rehabilitacyjnym wykazano, że *złożone poprzednio przez świadków i oskarżonego zeznania stanowiące podstawę do wydania wyroków skazujących, zostały złożone w części obciążającej w warunkach przymusu fizycznego stosowanego przez oficerów śledczych UB*. Stanowiło to podstawę do jego rehabilitacji.

Pomimo uwolnienia pozostawał jednak pod

czujną obserwacją organów bezpieczeństwa PRL. Po wyjściu z więzienia objęto go inwigilacją w ramach sprawy ewidencyjno-obszernacyjnej krypt. „Bradel”. Był śledzony, podsłuchiowano jego rozmowy telefoniczne oraz przeglądano korespondencję. Był także stale inwigilowany przez agentów bezpieki. Oficerowie SB bezskutecznie usiłowali również namówić Leskiego do podjęcia współpracy.

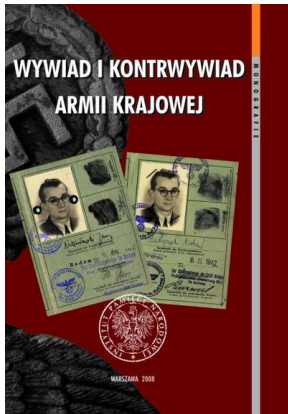
W latach 1968-1971 Departament III MSW kontynuował rozpracowywanie Leskiego w ramach kwestionariusza krypt. „Muszkieter”, chcąc ustalić charakter jego kontaktów z dyplomatami ambasady amerykańskiej w Warszawie. Sprawę zakończono w 1974 r. uznając, że figurant z powodów zdrowotnych wyłączył się z działalności opozycyjnej.

W latach 80. Kazimierz Leski wydał swoje wielokrotnie wznawiane wspomnienia „Życie niewłaścicane urozmaicone”. W 1995 r. otrzymał tytuł Sprawiedliwego wśród

Narodów Świata za ukrywanie i dostarczanie fałszywych dokumentów Żydom. Zmarł 27 maja 2000 r.

Informacje o Kazimierzu Leskim znajdziecie Państwo w [katalogu osób rozpracowywanych](#). Biuro Lustracyjne IPN, na podstawie zachowanych dokumentów Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa, przygotowało szczegółowe zestawienie dostępnych informacji o przebiegu inwigilacji Kazimierza Leskiego.

Polecamy publikację Instytutu Pamięci Narodowej: „Wywiad i kontrwywiad Armii Krajowej”, pod red. Władysława Bułhaka z serii: Monografie (tom 37). Niniejszy tom przybliży czytelnikowi polski wkład w zwycięstwo aliantów nad hitlerowską III Rzeszą.

Polecamy Państwu artykuły w portalach IPN:

- Władysław Bułhak, [Kazimierz Leski - narodziny asa wywiadu](#)
- Maciej Żuczkowski, [Wywiad Armii Krajowej](#)
- [Komunikat do katalogu osób inwigilowanych przez organy represji PRL](#)

Zachęcamy również do zapoznania się z materiałem audio-wideo na kanale [IPNtvPL](#) z konferencji naukowej „Wywiad i kontrwywiad Polski niepodległej i PRL” poświęconej funkcjonowaniu wywiadu i kontrwywiadu II Rzeczypospolitej Polskiej, Polskiego Państwa Podziemnego oraz powojennej Polski „ludowej” w służbie Moskwy.

•

PLIKI DO POBRANIA

[dr hab. Władysław Bułhak o Kazimierzu Leskim \(mp3, 2.94 MB\) 25.05.2023 09:00](#)
[dr hab. Władysław Bułhak o Kazimierzu Leskim \(wav, 23.49 MB\) 25.05.2023 09:00](#)